Porto opłacono ryczałtem

Ч. 29 (464). Неділя, дня 15 липня 1928. Рік X.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орґан.

Адреса Редакції і Адміністрації „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ ПЕРЕМИШЛЬ, Побереже ч. 1.

Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807 Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол. чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. Передплату з Чехословаччини складати на конто Адм. „Укр. Голосу“ в Zivnostenska Banka v Praze). Для Франції 60 фр. річно для Америки 2½ дол. річно.

Ціна примірника 25 с.

Редактор приймає щодня від год. 1½—2½.

Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

ТАРИФА ОГОЛОШЕНЬ: за текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має 6 шпальт анонсових) 0·24 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·16 зол. Дрібні оголошення по 0·15 зол. за слово, найменше дрібне оголошенне 1 зол., для шукаючих праці подані безпосередно до Адміністрації по 0·10 зол. за слово. Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші. Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

В світ за очи...

„...Народ живе в Мексику гірше, як худоба у нашім краю. Тут земля пуста — одно каміння. *Ми ходимо голодні й обдерті, ночуємо на дворі, харчуємось дикими ростинами! Не знаємо що дальше з нами буде. Вернутися назад нема за-що...*“ (З листу еміґранта).

Такі листи напливають з Мексика, Ураґваю, Куби, Арґентини і т. д., від наших нещасних еміґрантів, яких голод та нужда і несовісні аґенти загнали в пустарі Південної Америки. Цей голос роспуки наших нещасних людий повинен спонукати наше громадянство пильну увагу присвятити нашій дикій переселенчій еміґрації і дати їй ціпкі орґанізаційні форми та тим самим охоронити людий від визиску і блахману еміґраційних гієн.

Дика еміґрація в заморські пустарі змоглася в нас від часу, коли по війні запанувала страшна нужда і голод землі серед нашого народу і від коли Зєдинені Держави Америки замкнули свої кордони перед еміґрантами, а Канада сильно обмежила їх приплив — останніми-ж часами також майже замкнула свої кордони перед ними. Коли і надія на переселеннє на Велику Україну завела (бо там московські большевики роздаровують українську землю всяким чужинцям, а особливо жидам зі всіх частий світа) — тоді наш селянин в роспуці ішов „в світ за очи“ — за підшептом аґентів. І сотки тисячів нашого народу опинились без опіки і помочі в далеких напів або й зовсім диких краях і звідтам пишуть розпучливі листи, благаючи ратунку.

Тому звести нашу переселенчу еміґрацію в русло орґанізованого і доцільного руху являється одним з найважніщих завдань нашого економічного життя і вимагає багато орґанізаційного хисту і праці. До цего діла повинні взятись краєві установи в тіснім порозумінню з заморськими українськими орґанізаціями, які мають ту саму мету.

Від часу, як до Зєдинених Держав Америки виїзд нашим переселенцям заборонений, найдогіднішим кольонізаційним тереном для наших людий стала Канада, бо лиш вона може дати нашому переселенцеви те, чого він шукає т. є. в початках працю на ріллі, а опісля дає можливість набути під найкориснішими умовами варстат праці — землю на власність. Тому й ціла увага наша повинна бути посвячена на те, щоб відтягнути наших людий від еміґрації до Південної Америки, а натомісць спрямувати її до Канади.

Наші люди самі дуже добре знають, що Канада для них є найкориснішим краєм на поселення, вони радо туди і їхалиб. Але канадійський уряд останніми часами обмежив еміґрацію, а пускає туди лишень якесь число людий, якого домагаються тамошні кольонізаційні товариства. І от наслідком браку ціпкої орґанізації у нас в краю і в Канаді, дозвіл на виїзд до Канади дістають инші, а нашого селянина відпихають. Тим-то діється, що транспорти складаються з людий инших народностей, а з українських робітників лишень незначне число може дістатись до Канади. І от тоді, коли наш чоловік не має можности виїхати до Канади, віддається в опіку всяких гієн і ті ведуть його за його гроші в пекло Мексика, Куби, Арґентини — ба навіть і до Африки.

Цему лиху зарадити — наш обовязок. А саме наша канадійська еміґрація здобула собі своєю солідністю і роботящістю велику пошану і в канадійського уряду і в кольонізаційних товариствах. Український еміґрант в Канаді є бажаний, бо він вміє розвивати рільничу культуру на безмежних канадійських преріях і пустарі переміняти в урожайні поля. Сам багатіє, а тим самим збогачує і Канаду. Але що иншого є — канадійський уряд і кольонізаційні товариства, а що иншого орґани, які безпосередно кермують еміґрацією до Канади. Ті орґани—чужинці остають під всякими ворожими нам впливами і кермують акцією так, що лишень незначне число наших селян дістає дозвіл виїхати до Канади.

Отже завданнєм хвилі є, щоб канадійські орґанізації, які цікавляться еміґрацією, обєднались для добра нашої еміґрації і зєдининими силами добули собі у рішаючих чинників канадійських такий вплив, щоб самі кермували долею українських еміґрантів, які мають охоту поселитись в Канаді. А добуттє цего впливу для наших братів в Канаді є дуже можливим, як-що канадійські Українці утворять один фронт у всіх справах, які доторкають переселенчої еміґрації українських селян до Канади. Полагодивши корисно справу еміґрації в Канаді у рішаючих чинників, повинні канадійські Українці допомогти в Галичині зорґанізувати потрібні орґани, якіб наших людий хоронили перед обманством аґентів і спрямовували їх тільки до Канади.

Як-що наші канадійські брати доконають цеї орґанізації, прислужаться дуже українському населенню в Галичині, на Волині і Поліссю, бо дадуть йому певне пристановище в Канаді. З другої сторони — зміцняти будуть український елємент в Канаді, який з природи річи постепенно ослаблюється асиміляцією.

Вже нині Канада скольонізована нашими переселенцями так щасливо, що Українці збитою (компактною) масою заселюють простір, який своєю величиною відповідає Галичині. Цей простір збільшати припливом нових переселенців, а коли це неможливе, то творити нові кольонізаційні гнізда українські — це гарне патріотичне діло, якому повинні віддати свої сили всі українські установи в Канаді, що цікавляться еміґрацією.

І тільки тим способом причиняться вони до того, що наші люди не будуть приневолені еміґрувати в світ за очи і там гинути, як це тепер діється в Південній Америці, але будуть орґанізовано переселюватись до Канади, знаючи, що там знайдуть у своїх братів доброзичливу поміч.

Жнуть.

Зможена в останніх часах сектанська й православна пропаґанда між вірними нашої церковної провінції, а передовсім у станиславівській і перемиській дієцезіях, приневолила нарешті деякі наші кола застановитися близше над причинами цього грізного явища. Найдокладнійше й найосновнійше обговорило це питаннє „Діло“ в одному з останніх чисел. Воно вказало на ріжні причини згаданої проґанди, на причини внутрішні й зовнішні, акцентуючи головно ці останні. Мені однак здається, що це не зовсім слушно. Я поклавби якраз натиск на причини внутрішної натури. Я розумію це так:

На справу віри, у нас католицької, дивиться пересічний мірянин, як пересічний мірянин в цілому світі, звичайно неправильно; не під кутом виключно релігійно-церковним. Він не вміє відріжнити Боже від людського, віру й церкву від політики чи націоналізму, сам уряд від особи і тд. У нього завсігди на першому місци зовнішна сторона, форма. Він бере релігійне питаннє більш з практичного боку.

„Католицьке освідомлення“, про яке дехто говорить, тут малого значіння. В кождому західному католицькому краю вже від двох тисячок літ освідомлюють вірних у католицькому дусі, а помимо того апостазії там на денному порядкови: На сорок мілionів пр. освідомлюваних по католицьки Французів начисляють найбільше пять мілionів сяких-таких католиків. В Італії, ба навіть в самому Римі, під боком папи, „католики“ ще донедавна переслідували католицьку церкву. Що тут тоговорити про освідомлюваннє? Освідомляй людей якнайкраще в католицькому дусі, а як зайдуть відповідні „шкурні“ обставини, то й найревнійші католицькі місіонарі нічого не вдіють. Примірів цього маємо всюди богато.

Головна тут річ ті „обставини“. „Обставини“ загнали Францію в атеістичний табор, „обставини“ зробили цілу північну Німеччину протестантською, „обставини“ відірвали Анґлію від її прадідної віри, „обставини“ видвигнули були перед війною в Римі на місце президента завзятого ворога церкви жида Натана, „обставини“ довели в католицькому Мехіку до кровавого переслідування католицької церкви, „обставини“ сприяють у Польщі розвиткови маріявітської й національної церкви і тд. і тд.

А які то внутрішні „обставини“ спричинили головно тепер у нас сектантську, а передовсім православну пропаґанду? Ніякі інші, як *поведенне деяких наших епископів і Риму*!

Самовільне й протизаконне введеннє целібату (в Станиславові також проба введення нового календаря), безуспішність наших представлень у Римі, а вкінци апробата Римом протизаконних заряджень двох наших владик, як загалом неприхильне відношеннє теперішного начальника католицької церкви до нас — отсе найголовнійші причини теперішного релігійного замішання в нашій церковній провінції.

Чи треба це докладнійше доказувати? Думаю, що ні. Прошу тільки зважити те, що я вже сказав: пересічний мірянин не доґматист. Він міркує так: Рим заґварантував нам уперше в 1595 р., а відтак потвердив це ще нераз і не два, всі наші звичаї, права й обряди; всі наші синоди затверджені папами, винесли свої рішення по лінії тих запорук. Що більше, папи загрозили тяжкими карами кождому, хто відваживсяби ввести яку зміну в тих наших обрядах і звичаях. А тимчасом що діється? В наших очах відважилися деякі наші епископи на власну руку, *з поминенням синоду*, всупереч заґварантованим нам правам, вводити зміни в нашій церкві (целібат, новий календар). Отже ті, що обовязані в першій мірі зберігати права нашої церкви, стали перші їх переступати. А Рим? На наші жалоби Рим зразу довго мовчав, а відтак відповів, що наші епископи добре й правильно поступають... Отже Рим зломив своє слово, відкликав те, що передше святочно заприсягнув, або іншими словами, показався віроломним, показався для нас не „отцем“, а „вітчимом“. До того прилучилося ще й дещо инше. От хочби заключення конкордату з Польщею. В цьому конкордаті Рим нас так якби копнув і віддав на поталу нашим ворогам.

Це все наші люде добре знають і міркують собі так дальше: Коли Рим такий вірний в додержуванню умов, коли він такий нам прихильний, коли він позволяє нищити нашу церкву церкву, то чого нам від того Риму сподіватися? Сьогодня накидає нам календар і целібат, завтра скаже нам латинський обряд, після завтра буде приневолювати нас стати вже Поляками... До чого то дійде? Бо хто вже раз не додержав слова, тому більше не довіряться...

І так міркуючи, відвертається наш селянин (а до того ще русофіл!) від своїх епископів, від Риму — і стає сектантом чи православним.

Очевидно, віруючий інтеліґентний чоловік цього не зробить. Віруючий інтеліґент відріжнить Боже від людського... Він знає, що й між апостолами знайшовся Юда. Чи ізза одного-двох людей, хочби й найвисше поставлених у церковній єрархії, слід зараз покидати свою віру? Це нерозумно. Всі дотеперішні папи відносилися до нас зовсім інакше. Епископи також зміняються. Зміняються й обставини. Це — беручи примір з щоденного життя — виглядає так, якби хтось не ходив до церкви тому, що йому не подобається особа священика або дяка...

Та всеж таки треба щиро й отверто перед цілим світом заявити, що нашому теперішному лихови винен не хто інший, як *деякі наші епископи з ворожим нам нинішним Римом на чолі*. Що посіяли, це тепер жнуть... — о. С.

В часі фестинів, прогульок, весіль, хрестин ітд. памятайте про збірку на „Рідну Школу“.

Вчімся!

Богато-богато говориться в нас, що ми не зорґанізовані. Що в нас люди не розуміють значіння орґанізації — це правда, але ще більша і лячніща правда, що про користи з орґанізації ніхто наших людий не переконає. Живуть собі ті люди самі, бо кажуть: „як мій батько без читальні та кооперативи жив, то пощо й мені цього?“ Тому мають рацію всі, що називають нас рабами. І хоч на наше зорґанізоване життя йде наступ з усіх сторін — ми ще не розуміємо, що він йде тільки длятого, що зорґанізовані ми уявляємо собою силу, яку вже не можна легковажити собі. Коли зрозуміємо і чи взагалі зрозуміємо ту єдину правду, важко сказати...

В короткім часі переживали ми великий похід на наші орґанізації. Він розпочався тим, що одним папером, підписаним паном старостою, припинено в цілому самбірському повіті діяльність Лугових гнізд, тих єдиних під теперішну добу орґанізацій, що побіч „Соколів“ становлять забезпеку села перед таким ворогом — як пожежа. Що инші були мотиви розвязання Луґів од тих, які вичисляв хтось в папері, — це ми знаємо, але чому не навчить нас такий факт того, щоб нищену орґанізацію підперти масовою участю в членстві і тим самим у збільшеній діяльности позісталих відробити втрачене — цього не знати.

Далі влада пішла походом на читальні і то передовсім на Волині. Їх розвязано ще до виборів до сойму — і це хай буде доказом, що читальні також здорова орґанізація. Нашим обовязком затямити ті голі факти, які доказують, що орґанізація наша, навіть в таких вузьких рамах, як „Читальня Просвіти“ — дуже комусь не на руку...

Остається перейти ще до третої нашої орґанізації: до кооператив. Як відомо, кооперативний рух почався у нас щойно по світовій війні. За кілька літ він одначе так зріс в силу, що не тільки викинув з сіл лихварів та мантіїв, побудував доми народні і підпомагає усі наші інституції — але він визволив поволи і визволює ще далі селянство з рук посередника купця-чужинця. Це починає вже й польську пресу застановляти.

Кооперативи наші підлягають „Ревізійному Союзі кооператив“ у Львові а польські „Związki“, „Kółka“ і тд. підлягають Krajowemu Patronatowi Spółek Rolniczych. І от маючи за собою і уряд і фонди, Краєвий патронат дійшов до того:

„Патронацька Каса Центральна, мимо того, що має тисячу філій змогла в своїх касах Стефчика зібрати всього 2 міліони 495.000 зол. ощадностий, підчас як свіжо повсталий український Центробанк має їх 1 міліон 123 тисячі. Требаж і це згадати, що уділюванням кредиту і то на дуже пригожих умовах займається також і „Дністер“, який розвиває дуже рухливу діяльність навіть по польських селах і через те бере їх в економічну неволю. Ще гірше на тім порівнанні виходить Краєвий Патронат на полі Молочарських кооператив. А саме мимо того, що він має величезний терен, замешкалий через світле польське населення, сума білянсова патронацьких молочарських кооператив виносить нецілий міліон, підчас як недавно оснований Маслосоюз має в білянсі 7 міліонів золотих. Попри це Маслосоюз виказує кольосальну животну силу і втягає у свій обсяг господарчий і політичний і населення польське. *Якщо так дальше піде, то сповняться „пшехвалкі“ Українців, що нас поборють в Малопольщі так, як ми свого часу побили Німців в Познанщині*“.

Так бідкається краківська польська ґазета „Piast“. Може і не все ще так гарно є, як це представив патріотик і прихильник патронату крайовеґо — але завжди щось є. А як над цим нашим ростом в силу застановляється польська преса — то чомуб нам не задуматися?

Тут хиба зайві пояснення. Тут тільки треба признати — що ми на добрій дорозі і що нам пора піти гуртом в члени кооператив вже хочаб з національного обовязку. Пора зрозуміти що орґанізація дасть нам силу і що „праця єдина з недолі нас вирве...“ — К-к.

У. Н. Р. в лабетах французько-жидівської масонерії.

(від нашого кореспондента з Праги).

В травні і червні порозкидані по Европі гуртки української еміґрації, що тримається „платформи“ У.Н.Р., обходили другу річницю траґічної смерти бувшого головного атамана С. Петлюри, загинувшого від стрілів жида Шварцбарта.

Пригадуються дні перед двома роками, коли та подія сталася. Тоді вся українська політична еміґрація на Чехословаччині, без ріжниці її політичного „вірую“, з обуренням поставилася була до того морду, що безперечно зорґанізований був сильним та добре захованим колективом, а жид Шварцбарт був обраний для цієї місії лише як звичайний технік-виконавець. І тоді українська еміґрантська кольонія в Празі та її околицях гостро й однодушно запротестувала проти такої катівської розправи над особою С. Петлюри та ще й руками французького громадянина.

Але минуло тільки два роки. Жид Шварцбарт тріюмфує собі на волі разом із пославшими його на той „лицарський“ вчинок. А невеликий гурток Українців із під стягу У.Н.Р. зібрався на сходини в Празі, згадував свого бувшого головного атамана й плакав „на ріках вавилонських“...

Та мене не цікавить ні той тріюмф жида Шварцбарта десь у Франції ані той плач „на ріках вавилонських“ гуртка українських еміґрантів, бо перше є занадто огидно-цинічне, а друге — доволі примітивне та лише жалюгідне.

Я хочу підійти до тієї траґічної смерти С. Петлюри на вулиці Па з иншого боку. Хочу трохи підняти завісу, що заховує за собою дещо з отого таємничо-дикого діла.

Говорити-му тільки про те, що я чув та помічав коло т. зв. уенерівського центру ще за часів його чинности на теренах України та в перші часи інтернування в Польщі.

Вол. Винниченко ще в 1920 р., описуючи події, звязані з його „державно - творчою“ участю в Директорії, говорив про свого товариша партійного й у верховній владі: „що колись на Інститутській вул. Nr. 12 (у Київі) С. Петлюрі брати масони давали якісь гроші, звязані з Францією“... (Відродження нації т. III. ст. 164).

Хоча на ці слова Винниченка ні сам небіжчик за свого живота, ані

його оточення ніяк не реагувало, але автор цих рядків сумнівається, щоби С. Петлюра в ті часи одержував які-будь гроші від масонів. І сумніви свої висловлюю на тій підставі, що від травня аж до самої зими 1917 р. мав можливість зблизька бачити життя С. Петлюри й знаю добре, що небіжчик в ті часи иноді спізнявсь на засідання Військ. Ґенеральн. Комітету, бо мусів сидіти дома й чекати на чоботи, що були в шевця в направі (мав він тоді одні єдині чоботи, придбані ще в „земгорі“). Та нема жадного сумніву, що вже в ті часи С. Петлюри належав до якоїсь „ложі“ масонів. Про це мабуть докладніще опишуть згодом ті, хто більше поінформований в цих справах і мені тяжко тепер сказати, яке місце занимав серед тієї масонерії тоді С. Петлюра.

Та від тоді як С. Петлюра почав готовитись до заключення нещасного союзу з Польщею, багато дечого прояснилось. Ще на провесні 1919 р. в Камянці почали аґенти зі штабу С. Петлюри пошепки інформувати, спочатку немовби обережно, окремих більш видатних громадян українських (які стояли осторонь від тієї небезпечної політичної гри небіжчика), що, мовляв, Симон тепер набрав за границею великої ваги та пошани серед найсильніщої орґанізації в світі (роблячи на цім місці цілком ясний натяк, про яку орґанізацію йде мова), що ця орґанізація ніби наказала Симонові обовязково замиритись із Польщею, а натомість — У. Н. Р. на чолі зі С. Петлюрою буде зразу визнана всіми великими державами Европи, в яких мовляв, всі найвищі уряди обсаджені членами тієї могутньої орґанізації.

І наші інтеліґенти з Наднiпрянщини, що здебільшого тоді вже почали губити почуття реальної дійсности, поволеньки заворожувались цією „таємничою“ силою, з якою побратався Симон. Хуторяне-степовики, що з природи є дуже склонні до захоплювання ріжними фантастичними витребеньками, почали уважно прислухатись до тих шепотів із ріжних кутків Петлюриного штабу та робили таку міну, що, мовляв. тепер їм „все стає ясним“...

Цей самообман хуторян не припинився й тоді, коли напівозброєні большевицькі ватаги Григорієва — Тютюнника розтрощили під Одесою цілу армію „прекрасної“ Франції — осередку всіх тих таємничих сил — і там майже голими руками відібрали од „непереможних“ танки, важкі гармати та величезне військове майно. Не послужило для них наукою й те, що начальник штабу французьких військ в Одесі, жидполковн. Фрейденберґ кинув на „ростерзаніє“ большевикам Директоріянських премієр-міністра Остапенка, міністр. законд. справ Мацієвича та цілий ряд старших урядовців, що прибули до нього напередодні заключати договор. Тоді в Петлюрянім штабі запевнялось, що то не є жадна поразка, що, мовляв, і тут ота всесвітня орґанізація наказала відкликати французські війська, аби не заважати „Югу Расєі“ самому „самовизначатись“ по своїй вподобі, та що тепер серед „тих сфер“ українська справа набирає ще більшої актуальности, а особа С. Петлюри — „там“ ще більше пошанована. Ще додавалось, що, мовляв, тепер „там“ референтом в українських справах буде „брат“ Пілсудський, як найближчий сусід Українців, а він уже не дасть загинути своєму молодчому „братові“ Петлюрі.

Коли в осени 1919 року відогралась чергова драма під Любаром і С. Петлюра утік до Варшави, то його аґенти росповсюднювали чутки, що, мовляв, тепер уже наша справа спочиває у цілком певних руках; тепер — казали вони — „брат“ Пілсудський перейде цікловито на наш бік, бо в його-ж руках знаходиться „мандат“ щодо остаточного розвязання питання про нашу державну самостійність.

І все уенерівське безоглядно почимчикувало до Варшави.

Весна, літо та осінь 1920 року будуть записані до історії нашої великими літерами горя й смутку. Коли західні землі наші переживали перші місяці „розкошів“ під владою оружної займанщини, майже вся Правобережна Україна опинилась в обіймах небувалої ще до того там по своїм беззаконним діянням влади. Громадянин тієї землі ніяк не міг зорієнтуватись, де кінчається влада „союзної“ дефензиви, а де починається „сфера впливу“ рідної Чоботарівської чрезвичайки. Хто був викреслений із „книги живота“ однією чи другою владою того дикого конґльомерату, — про це хиба скажуть докладно пізніще записки сучасників. — (Конець буде).

О. БУДИМИР.

Дописи.

З Ярославщини. В ч. 18. „Укр. Голосу“ п. І. Филипчак порушив справу церковного співу. Що у нас зі співом церковним так погано, що гірше вже не може бути, се свята правда і ми з сим станом так зжились, що здавалось, інакше не може бути. Аж коли ми почули хори придніпрянські, їхне виконання і красоту, нам отворились очі, в ушах гомоніла милозвучність — не крик — від сеї хвилі зачинають появлятись дописи в тій справі, бо до того часу лише самі дяки порушували її, бо вона майже нікого не цікавила, а навіть закидувано дякам, що вони ворожо виступають проти духовенства. Що спів церковний у нас упав так низко, се не вина дяків (як-що всіх можна зачислити до дяків!) а радше вина самоволі у виборі і кваліфікації дяків, яких доля і недоля спочиває виключно в руках духовенства. Їх уважано якби живим інвентарем і дяки були обовязані на кождий заклик безумовно ставитися і безплатно повнити на приходствах послуги, які до служби церковної не належать. І то не тільки в день, але і в ночи. О якихсь там вимогах кваліфікаційних нікому і не снилось, а лише щоби верещав і то голосно — хотяйби не людським голосом, то тим ліпший дяк. Пишучий сі стрічки вже перед сорока літами з пок. Полотнюком зачав порушувати справу співу церковного, пробуджувати дяків до орґанізаційної праці над поправою їх долі, були депутації у Владик, щоби вони заопікувалися долею дяків, та все кінчилося на обіцянках, а на ділі „най буде, як бувало“. Так ся справа стоїть на мертвій точці до нині, хотяй суспільність вимагає від дяків праці громадянської, а нема ані разу згадки о якійсь реформі, о хлібі насущнім, о забезпеченню, бо відай не знають, що завдяки „Йосифінскому патентови“, що охоронясь якби талізман, який натягнено так, що відай і Владики позбулись власти мішатись в се діло, — дяки звязані так, що яканебудь примха настоятеля, то дяк з першого слова — лишаєсь на леді, а всякі апеляції до висших властий остають без відповіди. Дяк часто не сміє виявляти навіть своїх переконань ані упоминатись о свою належитість, бо і за се позбуваєсь служби. Виходить з сего, що сі люди не належать до свобідних, а є автоматами і мусять грати, як настоятель накрутить. А як і чим они мають жити, чим заодітись, та де голову приклонати, се нікому і на гадку не прийде. Наведу бодай оден примір: В парохії Жап., дек. Ол. дяк іспиґований повнив сю службу трийцять (30) літ, карний і діяльний член в справах народних, в часі визвольної боротьби пійшов з сином в ряди, стратив все движиме майно, відбув покуту на Домбю. Коли повернув, то адміністратор Жапалова о. Кр. відмовляє йому приняття до служби. Ходив до декана, до других священиків щоби полагодили сю справу, казали ждати на пароха. Прийшов парох (твердих начал), просить його о приняття до служби, та знов відмова. І знов зачинає ходити і писати до декана, Консисторії, Владик, їздить, просить 8 літ і справа без доходження, без засуду і відповіди не полагоджена, а два его помічники „девятогласники“ на его місци „ликують“ і насміхаються з его кваліфікації. Виходить з сего, що дяк, як-що хоче їсти дяківський хліб, мусить сидіти тихо, до нічого не мішатись, нікого нічого не вчити, бо в противнім разі або парох, або парохіяни подякують єму хотяйби і за пятдесятлітну службу. Се щось таке варварське, що мені аж дивно, що Церков св., інституція Божа, допустила до такого занедбання і упослідження своїх слуг, що наколи по літах опустять сили, може свобідно під чужим плотом гинути з голоду — часто з дітьми. Подумайте, Пане професор Филипчак, над поправою і забезпеченнєм дяківської долі, а тоді сміло буде можна потягнути до відвічальности не „дячків“, але дяків, щоби вони не хрипливо, але милозвучно співали. Бо до нині є дневними наемниками і дармоспівами, оглядаючись на всі сторони, чи яка небезпека не грозить. При такім стані, як дотепер, годі вимагати від них „сладко“ — і милозвучного 6 — 7 годинного співу о голоді, або о сухім хлібі. І металева труба по такім часі тратить свою милозвучність, а не то живий людський орґанізм. Ви, пане Професор, правдоподібно будучи в бувшій Росії не вивідались, що тамгейші дяки т. зв. „псаломщики“ се люди з висшою освітою, дірiґенти хорів, і так були вабезпечені як і духовенство. Сами не співали, але ними управлювані хори. Щоби у нас був спів милозвучний, треба до сего людий, а дяк має бути управителем, артистом, щоби потрафив научити людий. — І. М.

Борщів. На підставі пресового закона просимо умістити на сторінках Вашого вельмипочитного часопису спростовання до допису з Борщева, якій за підписом „Ундист“ був уміщений в „Укр. Голосі“ ч. 26. з д. 24. VI. 1928. — Неправдою є, неначеби Читальня „Просвіти“ в Борщеві „була все замкнена, а ключ є та не знати у кого“ а за те правдою є, що ключ від Читильні находиться в сторожа, а до Читальні може зайти кождий член Читальні у всякий час до 10 год. вечером. — Неправдою є, що старші члени Читальні дивляться кривим оком на молодіж, — за те правдою є, що в кімнатах в часі читання книжки чи часописів, молодіж виправляла гучні співи і т. и., що перешкаджало в читанню. — Неправдою є, що Виділ Читальні Просвіти не хоче завести в Читальні радіо через те, що „будуть всі на Харків наставляти та Харків слухати“, за те правдою є, що радія в Читальні Виділ не запровадив тому, бо як висказувалось богато членів Читальні радіо з голосником буде перешкаджати збірному читанню, яке все в Читальні має місце. — Неправдою є, що „ціпка“ влада боїться скликати Загальні Збори Читальні Просвіти, „щоб комплетно на них не перепасти“ — а за те правдою є, що Виділ Читальні Просвіти скличе Загальні Збори тоді, коли одержить від головного Товариства Просвіти звіт з люстрації, переведеної недавно люстратором зі Львова п. Брилинським. — Неправдою є, що Виділ Читальні робить перепони молодіжи в устроюваню забав, але за те правдою є, що Виділ Читальні противився і все буде противитися всім тим, які в цілях зогиджування віри і провокації Церкви захочуть устроювати забави в часі церковю забороненім. — Йосиф Свидинський в. р., Павло Дроздовський, в. р.

Перемишль. У вечері дня 27/VI. ц. р. відбулась в салі Нар. Дому у Перемишлі вистава „Воєнний похрестник“ комедія на 3 дії, виставлена Драм. Т-вом ім. Лесі Українки. Хоча в цьому Т-ві згуртовані не фахові артисти але аматори, то належить підчеркнути знамените опанування ними роль, сцени і техніків штуки. Дивлючись на сцену забувалося, просто що то актори, а було враження, що це дійсність відслонила кусочок занавіси й показує справжнє життя, яке нераз дійсно є комедією. Похвально вивязалися зі своїх роль усі аматори: п-ні Марченко та Сенечко і п. Навроцький, Шашаровський, Зелес і Конрад. Так і видко було, що грали з охотою та що багато праці вложили у виконання штуки. На загал публики було мало, мабуть тому, що це був конець місяця, отже і готівки не було. Але громадянство повинно пильно ходити на вистави кружка Тов. ім. Лесі Українки і стреміти до того, щоби наш драматичний кружок розвинувся при його помочі в будучім сезоні так як в минулім.

З Польщі і про Польщу

В попередньому числі ми вже писали, що в Польщі уряд змінився і що Пілсудський не схотів бути далі премієром міністрів та ніхто ще не знав тоді певно, длячого це сталося. Говорили і сяк і так. І тому мабуть Пілсудський вияснив представникам преси причину свойого уступлення. Зі слів його виходить, що уступив він не через брак здоровля, але через трудне і противне йому становище в теперішному уряді. Пілсудського дразнили найбільш три справи: 1) що президент, якого він видвигнув по травневім перевороті не має жадної влади в Польщі і є ограничений конституцією, 2) що становище премієра є дуже важке для нього через те, що він мусів займатися кождою дрібницею і топитися в повені паперових справ та протекції і 3) що теперішного сойму, який нічим не ріжнився від попередних і який назвав „соймом вуличниць, лайдаків і свиней“ не міг вже довше стерпіти. „Цей сойм — заявив він — нічо не робить, тільки балакає тижнями, а його балаканини ніхто крім міністрів не слухає. Якби я був не здержував себе, то я всіх послів бувби копав і бив“. Далі Пілсудський приобіцяв, що він ждати-ме нагоди і як цього треба буде, то він готов до нових смілих кроків і до рішучої зміни в імя здоровля держави — та що він далі задержує вплив на заграничну політику Польщі. Така заява Пілсудського викликала великий шум у польській і заграничній пресі. Просто якби хто бук в муравлище вложив. Одні бачили в тім заповідь нової війни домашньої, другі зміни в устрою і соймі — а П. П. С. (польська партія соціялістична) зрозуміла це, як замах на цілість теперішного стану і видала резолюцію, в якому каже, що слова Пілсудського уважає за обіцянку замаху стану, що Пілсудський образив усіх послів й міністрів і що вона боронити буде демократичного устрою держави. Навіть сам маршалок сойму Дашинський почувся ображений словами Пілсудського і вияснив пресі, що закиди, ставлені соймови безпідставні, бо сойм, особливо теперішний працював і навіть богато справ полагодив. Що уряд не має в соймі більшости і що сойм не ухвалив податків — то правда, але тут треба взяти під увагу убогість населення і сойм тут при

Цокотуха і Тарахкалиха.

(Сміховинка).

Жили у селі дві жінки. Господь знає, як вони по правді називалися, але люде називали одну Цокотухою, а другу Тарахкалихою. — Цокотуха була тонка, висока, мала дуже скороговірську бесіду, а Тарахкалиха була груба, низька, присадкувата. У неї язичок також увихався бистро, тільки у Цокотухи був голос пискливий, тоненький, а у Тарахкалихи грубий, басовий.

Обидві були сусідками, кумами, приятельками і кохалися немов кобилки, що зросли у парі.

Ділилися щиро усім: чого у одної недоставало, брала у другої. Ця у тої соли, перцю, нафти, як забракло, тамта у цьої пригорщу муки борщ підправити, цибульку і т. д.

Вони не боялись других жінок у ніякій суперечці, бо знали, що жадної з них ніхто язиком не переможе.

Як прийшлось деколи Цокотусі або Тарахкалисі посваритись з іншою сусідою, за кури, за діти, то тамта небога брала терлицю, якою витріскувала з усеї сили, або гримала патиком по дошці, бо язиком ніяк справитись не могла.

У таких сусідських сварках завсіди помагала або Цокотуха Тарахкалисі, або Тарахкалиха Цокотусі і горе було цій жінці, як попалась під такі два язички, бо заким тамта на свою оборону вицідила деяке слово, то Цокотуха з Тарахкалихою своїми справними надзвичайно язичками намолили стільки, що на воловій скірі на спишеш.

Але як усе інше на землі не вічне, так і приятельство цих бистроязичних — урвалось.

Посварились, погнівались, через макітру. Скільки тоді всипала одна другій, цего легко догадатись.

Стало на тім, що Тарахкалиха запізвала Цокотуху і її чоловіка до суду.

Нещасний був суддя, якому припало переводити цю справу.

Списавши зі сторонами звичайні „ґенералія“, що також не так легко відбулося, приступив суддя до самої справи.

— Скажіть як то було? — питає суддя Тарахкалихи. Тарахкалиха змолола немов вітрачок: — Та як було, я прийшла по те, а моє те в тім, я за те, а вона сухоребриця мене в те, а я без то тай до гори тим, а він окаянник прийшов з тим, тай мене по тім, тай по тім, а деж то так можна прошу пана сендзього ласки, таж то розбій, за мою працю...

Тарахкалиха ще щось „молола“, але суддя, який не вловив ухом ані одного речення, схватився за голову, а у цей мент Цокотуха пустила в рух свій язичок також дуже бистро: — Вона, прошу пана сендзього ласки — бреше, вона обмівниця, пльоткa за ціле село, вона ось вже аж спухла від пльоток, від обмови, вона...

Суддя крикнув гнівно:

— Тихо! а то обох вас скажу замкнути і їсти не дати, хоть зо три дні, то може помаліще будете обертати язиками, а повернувшись до Тарахкалихи поважно додав:

— Слухай жінко, я не розумію тебе ані одного слова...

— О, о, о, щось також? — загреміла Тарахкалиха своїм басовим голосом — пан сендзя вчена особа і ніби то не розуміють, таж я не по турецьки балакаю — як якись казав — а по нашому, як...

— Слухай — перервав суддя — у скарзі є сказано за якусь макітру а ти мелеш те, тай те, та в тім, тай без те, тай по тім, то хтож годен тебе зрозуміти?

— Ну, ну, ну, ну, — замолола Тарахкалиха — дивіться добрі люде! Таж пан сендзя питали як то було, а я сказала за порядком акуратно як було, що можу не раз а сто раз присягнути, а пан сендзя кажуть, що не розуміють, таж я виразно кажу, як я прийшла по тее во, а моє те в тім, я за те, а вона мене в те, вось та во сухоребриця, ящірка басамониста, а я через те, тай до гори тим, а він як скажений влетів з тим, тай мене по тім, тай по тім, мало не попротинав, ще знаки маю, то що вони собі мислять, що нема справедливости на світі? А на щож є суд?

Бачить суддя, що з Тарахкалихою він ніяк не дійде до ладу, звертається до мужа Цокотухи як до мужчини, який не годен так „питлювати“ — й каже:

— Слухайте, чоловіче, може би ви мені оповіли коротенько, як то було?

— Та чому ні! Як треба, то я і на себе правду скажу.

— То так було, прошу пана сендзього ласки: моя баба позичила в восьтої спухлої обмівниці макітри, бо в нас цайминато була своя макітра, щосмо були купили на Матки Боскої в Гологорах на відпусті, бо то ми сі женили перепрошию пана сендзього, по Зелених Светах, а в осени на Матки Боської тосьмо поїхали до Гологір на відпуст і купилисьмо макітру, то була рахувати довгі роки, бо в нас вже є хлопець, що ходит поганяти, най здоров буде. Та раз перед святами баба терла щось, тай не що, а за твердо притиснула макогоном і макітра розлетілася.

Суддя видивився на чоловіка, здвигнув раменами і яким то придавленим толосом запитав:

— Чоловіче, а скінчите ви це, оповідання до полудня?

— Та я ось зараз прошу пана сендзього ласки: — То на Главосіки у нас піст, а моя хтіла, що правда, втерти каплуна, а макітри не було, то пішла до вонтої ябідниці позичити, бо вона в нас більше позичила, ніж ми в неї, бо то в сусідстві все чогось придається.

— Брешеш, брешеш, брешеш — заорала Тарахкалила — твоя сухоребриця в мене більше позичала і соли і на света шифрану і бібкового листе і...

— Тихо! — крикнув суддя і Тарахкалиха мусіла припинити свій вітрачок, а Цокотухи муж продовжав:

— Принесла моя макітру і втерла каплуна...

— А що то є каплун? — питає суддя.

— Та то прошу пана сендзього ласки така наша хлопська приправа. То сі тре чісник, заливаєсі волійом чи лінним, чи конопленим, посолитсі, тай сі потому мачиє, чи хлібом, чи палиницею, а як нема ані хліба ані наланиці, можна їсти з бараболею, або з кулешою.

— Далі, далі! — махав рукою суддя.

— Тай моя втерла каплуна, щоб рахувати було на полуденок всім і на вечеру, тай поставила з макітрою в шафель, бо бояласі ставити на лавицю, щоб дітиска не стрyтили, а ще в нас один хлопчиско, такий пустогін кажу вам, що раз...

— Далі, далі — махав суддя рукою, а сам аж поблід з досади, слухаючи цього оповідання, а чоловічок продовжав:

— А вона во прилетіла як скажена, тай за макітру, а моя її потрутила, щоб рахувати не брала з каплуном, бо то дайминато коштує і волій і сіль, і чісник і робота, тай моя, як сами пан сендзя видят, пушка духу, легісенько її потрутила, а тота навмисне впала через шафель (цебер), щоб біди наробити, бо вона така напасть, що не допусти Боже, тай як падала, то шінуючи день світий, сонічко праведне, ясний суд і всі чесні голови, просто „сидзенем“ в макітру, ще й мою бабу потягнула за собов, а як обі попадали, то сі зчіпили за волосе і наробили такого коцку, що я думав, що їх хто ріже, або що там бабів повна хата. А я йшов прошу пана сендзього з пастівника, бом виганяв коні на пасовиско, тай мав в руках батіг. Як я прибіг до хати і побачив, як вони вобі розкудовчені тягаються за волосся, то я, що правда, потягнув пару раз батіжком, щоб бабів розірвати, щоб собі голов не обскубали, а батіжок прошу пана сендзього тоненький, лише у три поплітки, я ось приніс, щоб пану сендзьому показати.

Тепер суддя, хоть це коштувало його не мало терпіння, зрозумів по крайній мірі, як було. Що Тарахкалиха прийшла „по те“ — значить по макітру, „те в тім“ — значило що макітра стояла у шафлю, „а вона мене в те“ значить Цококуха в обороні каплуна потрутила Тарахкалиху а ця „через те тай до гори тим“ — значить впала черев цебер до гори ногами „а він з тим“ — значить з батогом, „тай по тім, тай по тім“ — значить по ногах.

— Перепросіться! — звирокував суддя.

Тепер загуділо немов велика громада джмілів. Тарахкалиха тарабанила хрипливим басом: — То я малаби перепрошуватися за свою працю, що добрісенька макітра на дрібні кусні розлетілася, то я...

А Цокотуха пищала: — То мене напала вона в моїй хаті, збавила мені каплуна, що я цілий день не мала що дати челяди їсти, ще й перепрошувати?

— Тихо! — крикнув суддя і знов монотонно повторив: —

— Перепросіться!

Куди, куди! Баби обі враз підняли знов клекітню. Тепер суддя крикнув:

— Слухайте вироку!

— По три добі арешту обидві! Возьний замкнути!

Баби знов хотіли пустити свої млинці в рух, та Цокотусі заткав писок рукою муж, а Тарахкалисі не було кому заткати, вона почала верещати:

— То такий суд, то така паршива справедливість...

— Чотирнайцять діб за обраву суду! — рішучо додав суддя.

— Я не пристаю! — кричала Тарахкалиха...

Та возьний вже випихав за двері, та запакував до вонючої каваmати недавні приятельки кумочки і сусіди. — Цокотуху на три добі, а Тарахкалиху на сімнайцять діб.

Шпачок.

нічому. Так от проти Пілсудського виступила гостро ППС. яка в часі травневого перевороту помагала Пілсудському, як соціялістови. Взявся спростовувати слова бувшого премієра навіть марш. сойму Дашинський. А чи Пілсудський відповість ще на ці закиди і спростування і чи переведе свої обіцянки в часі великої кризи — якої „Слово Польське" сподіється дуже скоро — побачимо. Наразі він вибираеться до Румунії поправити здоровля. — Переговори Польщі з Литвою, яким приписували велике значіння скінчилися нічим. Литва поставила знову справу Вильна, а польська делеґація про це й говорити не хотіла. Також і Поляки зажадали від Литовців високого відшкодовання за напади шавлісів і то в такій висоті — що Литва на це не згодилися. Так отже польська делеґація вернула домів з нічим, а Вальдемарас далі заповідає, що вже недалекий час як почнуться в Европі цікавитись границями народів, що сусідують з Польщею.

Що чувати в світі?

Большевики мають клопотів а клопотів. І так: у себе в дома не можуть ніяк поправити господарки. Французькі капіталісти не хочуть вкладати більш грошей у великі підприємства, кажучи, що їм не оплачується це навіть при всіх уступках, які для них зробили большевики. Селяни противляться примусовій реквізиції збіжа і на тім тлі діються навіть такі речі, що большевицьких агітаторів і комісарів вбивають. На недавному зізді гірняків нарікали робітники на страшні обставини життєв, в яких вони змушені працювати, Платня менша о половину, як перед війною, помешкання як нори, а санітарні відносини не можливі. Досить згадати, що одно ліжко в шпиталі припадає на 2500 робітників. Навіть кольоністи Жиди з України просять уряд о допомогу в харчах А з другої сторони, в політиці не краще. Заграниця легковажить собі чим-раз більше большевиків. Японія видала закон, який кождого комуніста засуджує на вмерть, а навіть Норвеґія не дозволила віхати большевицьким депутатам на зізд робітників у себе. І хто знає, чи не для того, щоб зазначити, що в большевиків є сила, в останніх днях на фінлядській границі большевики почали стягати війська, укріпляти границю та звозити воєнний матеріял. Мабуть хотять застрашити Европу. Але Европа кпить собі з цього, а маленька Фінляндія у відповідь на стягання військ зарядила у себе великі маневри на пограничу з Росією — мовляв — коли в тебе Москалю є сила, то і в мене є ще чим протиставитися тобі! — Оноді закінчився процес проти робітників і інжинерів, що були заняті в копальнях вугля над Доном. Закидувано їм, що вони хотіли понищити фабрики і копальні і хоча не дуже то процес виказав вину обжалованих, то з 53 людий 11 засуджено на смерть, 4 звільнено, а решту покарано довголітною тюрмою.

В Німеччині новий уряд розпочав вже своє урядування. А що найважніші міністерства є обсаджені соціялістами (справ внутрішних, фінансів і робіт публ.), то сподіються тепер в Німеччині великих змін, особливо в урядах, котрі дотепер були обсаджені переважно монархістами. Кажуть отже, що новий уряд буде републиканізувати Німеччину. І хотяй ворожать йому недовге життя, то все таки важні справи стоять перед Німеччиною, які цей уряд мусить рішити. Перш всього мусить цей уряд виступити раз явно з тим, чи він хоче держати з большевиками проти цілої Европи, чи піде з великими державами проти большевиків, а також чи схоче він жити в згоді зі світом, чи підтримувати думку відплати за покривдження по світовій війні. І от канцлер Міллер виголосив на засіданню парляменту проґраму діяльности уряду. Він заявив, що Німеччина починає вже жити повоєнним життєм і вирікається думки відплати. Хоче жити по братерськи з иншими народами, хоча завсіди буде боронити того, щоб області Рур і Надрення опустило французьке військо, яке осіло там, щоб змусити Німців платити кошти воєнні. Німці хочуть бути членом Союзу Народів і є за переведенням розброєння, а навіть розброїли себе так, як ніякий народ, окружений узброєними сусідами. Накінець Міллер зазначив, що уряд уложить нові договори з сусідами відносно торговлі та ухвалить нову виборчу ординацію.— Сю заяву Міллера одобрили усі партії за виїмком комуністів і тому ґазети ворожать новому урядови довге життя. Усі партії німецькі згодилися на проґраму закордонної політики уряду, в якій як мав так має рішаючий голос Штреземан, зглядно тепер підчас його неприсутности Міллер. Що до відносин внутрішних т. є в справі податковій, узброєння, забезпечення робітників. то здавалося, що між партіями не буде згоди — але і тут прийшло до порозуміння. Добрий господар, яким заповідається новий уряд, знайшов признання у всіх, здобув собі вже в парляменті більші сили і починає ґаздувати. А зачинає від того, що відновив торговельні переговори з большевиками і Польщею та задумує видати амнестію для всіх політичних вязнів у Німеччині.

В Анґлії заноситься на союз робітничої партії (соціялістичної) з ліберальною партією, якої провідником є Льойд Джордж. Тому ворожать, що Льойд Джордж знову прийде до влади. Це тим правдоподібне, що анґлійський король ґазетний" льорд Ротермере перейшов на бік Льойда Джорджа і його у своїх ґазетах підпирає. Ця вістка, що Льойд Джордж перейме владу від Бальдвіна дуже налякала польських, чеських, румунських і тд. ґазетярів. Длячого? Льойд Джордж і Ротермере є за тим, щоб перевести ревізію границь нових держав, т. є. змінити так ті границі, щоб вони не давали причини до війни. Тому і такий переполох також між польськими політиками.

Бельґія прославилась в останніх днях тим, що її найбогатший чоловік, банкир Левенштайн втопився в морі і через те наступив на біржах цілого світа спадок цінних паперів (біржа — це торговиця для цінних паперів!). Той банкир Левенштайн був третим багачем світа і тряс цілим світом Тому то і такий переляк викликала його ненадійна смерть. Їхав він своїм власним літаком з Лондону до Брукселі і з літака випав в море. Чи був це припадок, чи самовбійство — ніхто не може збагнути. Досить того, що його смерть має вплив на грошеві ринки цілого світа, а також і на політику світову і тому так широко про цю смерть розписуються заграничні ґазети.

Франція скапітулювала перед маленькою Альзасією. Ми вже писали про цю країну (за яку Франція пролляла море крови і стратила більше людий ніж має їх Альзасія) при нагоді процесу альзатських автономістів. Оноді про Альзасію говорив сам Поанкаре в французькім парляменті, обіцюючи в Альзасії полишити такий лад в церкві і школі, який був тоді, коли Альзасія належала до Німеччини Він сказав, що лишень четвертина населення цего краю вживає французької мови, а решта — німецької. Отже в школах уживається німецької мови викладової. Так само і церков не є відділена від держави, а стосунок церкви до держави реґулює конкордат. Коли Альзасію прилучено до Франції, то міністерство Ерія зачало всі німецькі школи перемінювати на французькі а супроти церкви поступати так, як у Франції. Але ці реформи Ерія стрінулись зі зорґанізованим опором альзатського населення. Супроти того міністерство Поанкарія постановило лишити в школі і церкві Альзасії такий лад, який був там за панування Німеччини. Иншими словами: Франція капітулювала перед малою Альзасією. — З цеї заяви Поанкарія наука для нас, яку вагу має сильна орґанізація. Коли перемінено в альзатських школах німецьку мову викладну на французьку, то Альзатці не посилали дітей до таких шкіл і вони стояли порожними. Це довело до того, що велика держава мусіла пошанувати волю зорґанізованого населення.

Італійський ґен. Нобіле поволи вертає до здоровля. Та що з того коли цілий світ проти нього. Усі кажуть, що він як комендант виправи повинен був останний ратуватися. так як то діється на морі з капітаном корабля або у війні, а не зіставляти своїх товаришів на непевну долю. Це було огірчило так ґен. Нобіле, що він хотів мимо зломаної ноги їхати шукати товаришів на московськім судні „Крассін", але його не приймили. А тимчасом товаришів годі найти. Криги ломляться і кружляють по водах і от впасти на слід їх дуже важко. В пошукуванню товаришів ґен. Нобілього бере участь около 1500 людий, богато аеропланів і суден, але усе те здається надармо. Тепер вже і Амудзена, славного дослідника Норвеґії, що виїхав шукати Нобілього, літаком пошукують. А по нім слід загинув. Ціла Норвеґія молиться за нього, жде свого сина славного — а він не вертає Були вже навіть чутки про це, що трупа Амудзена найдено на побережу. Окрім цього згинули в пошукуваню товаришів Нобілього і Амудзена ще двох летунів. Француз Джільбо і Москаль Бабушкін. І цілий світ каже, що завелика жетва тих трох людий на то, щоб виратувався зарозумілий ґен. Нобіле, якому ходило о це, щоб на бігуні застромити прапор Італії. Як бачимо, людство прикрими нераз жертвами оплачує свої здобутки. Коштував лет до Америки через океан богато жертв, але і те здобуття північного вічно засніженого бігуна коштує вже богато...

Америка як промислова і морська держава потребує багато нафти, з якої фабрикується бензину і смаровило. Бензини потрібно до всіх фабричних моторів, автомобілів, літаків кораблів і тд. Так само і смаровила треба до всяких машин. Тому Америка мишкує всюди, де занюхає нафту. Можна сказати, що нафта тепер кермує політикою цілого світа. Другою державою, яка також потребує дуже багато нафти — це Анґлія. І тому через нафту дуже часто приходить до спорів між Америкою а Анґлією. В Америці повстала велика нафтова спілка „Standard Oil Company" під проводом американського міліярдера Рокфеллера. Також в Анґлії є така сама спілка „Royal Dutch Shell" під проводом анґлійського міліярдера Детердінґа. От ті дві спілки — американська і анґлійська вели зі собою через кілька літ завзяту боротьбу. А причина цеї боротьби така: Анґлійці перед війною мали свої копальні нафти в Росії, в місті Баку вартости 290 міліонів долярів. Большевики ці копальні сконфіскували і не дали ніякого відшкодовання Анґлійцям. Тому анґлійська спілка проголосила бойкот большевицької нафти, доки большевики не заплатять відшкодовання власникам копалень. Але американська спілка використала цей бойкот і вхандерувала всю большевицьку нафту. Це дуже розгнівало анґлійську спілку і вона від тоді вела з американською спілкою страшну боротьбу. Що-йно тепер погодились обі спілки так, що американська спілка буде далі побирати нафту від большевиків, але за те буде платити що року анґлійським власникам копалень по пів третя міліонів долярів за конфіскату їх маєтків большевиками. Розуміється, що цю суму заплатить американська спілка з большевицької кишені. Бо обі спілки в заміну за відшкодовання власників копалень взяли большевиків в кліщі таким способом: Власники копалень дали обом спілкам повновласть виступати проти большевиків як їх повновласники. Отже якби большевики вивозили свою нафту на продаж, то обі спілки можуть цю нафту секвеструвати як „крадену нафту". Тому большевики мусять платити, а як грошей не мають, то мусять дати обом спілкам всякі концесії, яких вони зажадають.

Чехи — то словацькі жиди. Так їх називано вже перед війною. Тай слушно! Це найкраще тепер показується. Перед війною Чехи на всіх роздорожах кричали, щоб словяне єднались та славили себе найбільшими приятелями славян (славянофілами). Але це був лишень „гешефт". Чехи бажали всіх славян підюдити проти Німців, бо їх уважали Чехи найбільшими своїми ворогами. Але при тім всім вони були не славянофілами, але москвофілами. Тай то з ґешефту, бо Москалі мали свою велику державу і від них сподівались Чехи помочі проти Німців. Але якими славянофілами є Чехи, це найкраще показалось по війні, коли Чехи утворили державу. Прилучили вони до своєї держави Словаків і Українців і то на підставі добровільної умови, яку підписав в імени Чехів теперішний президент Масарик, а в імени Словаків і Українців їх представники. І чи додержали Чехи цеї умови? Ні, не тільки не додержали, але ведуть таку саму політику супроти Українців і Словаків, яку вели перед війною Мадяри. І так на Прикарпатській Україні тепер чехізують всі наші школи, а краєвим президентом іменували тепер ворога Українців — чеха Антона Розсипала. Це зробили навіть проти виразної постанови чеської конституції. Своєю брутальною політикою обурили також Словаків, які тепер ненавидять Чехів так само, як ненавиділи Мадярів.

Мала антанта (т. є. союз Чехословаччини, Румунії і Югославії) повстала на те, щоб спільно виступати проти Мадярів, якби вони бажали назад відібрати землі, які по війні мусіли віддати Чехословаччині, Румунії і Югославії. Але Мадяри сиділи тихо, нічо про ті землі не згадували, тому і мала антанта зачала розлізатися. Ніби існувала, але кождий її член куди инде зиркав. Тому то і зїзд малої антанти в минулім році (в місточку Йоахімсталь в Чехословаччині) був дуже млавий. Що-йно коли по цім зїзді анґлійський льорд Ротермере виступив в обороні Мадярів і став домагатись, щоб деякі землі вернули до Мадярщини — далі, коли недавно італійський диктатор став потайки допомагати Мадярам зброєю і амуніцією, та прилюдно заявив, що треба деякі мирові договори змінити (маючи на думці передовсім договір, яким розпарцельовано мадярську державу), то Чехословаччина, Румунія і Югославія налякались і тому їхні міністри знову зїхались в Румунії, щоб нарадитись, що їм робити. Отже проголосили, як звичайно. що границі, установлені по війні, є вічні, їх зміняти не вільно і тд. Та такі заяви і торби січки не вартують. Таке саме перед війною голосили Мадяри. А прийшла війна — тай інакше сталось... Тому ця заява Малої Антанти про „святість" границь є поганим комедіянтцтвом. Як дійсно є области, заселені в більшости Мадярами, то мусять вони вернути до Мадярщини А видко, що є такі области, коли Чехи, Румуни і Югославяни так верещать на саму згадку про зміну границь.

В Югославії після недавних стрілів у скупштині, від яких впало двох послів хорватської опозиції — і зістав ранений Стефан Радіч, наступив упадок уряду. Мимо того, що убійника відріклася навіть його власна партія і що Радіч швидко видужує, пожиття Сербів з Хорватами в таких відносинах, як досі, стало неможливим. Зрозуміли це і одні і другі і тому уряд під проводом Вукіцевича подався до димісії. Король димісію прийняв, бо сам розуміє, що в теперішний час потрібний є уряд, який вмівби погодити Сербів з Хорватами. І мабуть показуючи свою прихильність до Хорватів, король висловив свій жаль жінці вбитого хорв. посла Радіча Павла, та хоче взяти його дітий в свою опіку. — Дотепер уряд ще не зложено — а то длятого, що хорватські партії домагаються розвязання скупштини і розписання нових виборів — а Серби з королем цьому противні. Можливо, що наразі усі партії утворять тимчасовий уряд, такий як в Німеччині — а що-йно в осени повстане міністерство. Але Хорвати і про це чути не хочуть. Хочуть нових виборів. А уряд мусить трохи з ними рахуватися І хто знає, чи в новому тимчасовому уряді не буде премієром міністрів Словінець — Корошич, а до того й Радіч вже вкоротці виздоровіє, верне в праді до Хорватії — ну і ще більше, на злість Сербам, почуються Хорвати в силі.

Новинки.

ОБІКРАЛИ ЦЕРКВУ. Незнані злодії вдерлися в неділю 1. липня ц. р. до церкви в селі Яблонові пов. Копичинці і забрали касу з готівкою 160 зол. Злодіїв шукає поліція і люди цілого села, які є дуже обурені на зухвалих злочинців.

ВИБУХ ҐРАНАТУ. Дванайцятьлітний Михайло Бойко і його товариш Михайло Мельник з села Прошовичі пов. Золочів найшли оноді на полі ґранат. Оба почали бавитися цею небезпечною забавкою, а підчас цього стрільно виховзнулося з рук Мельника і впало на землю. Наступив вибух, який мав страшні наслідки: 6 хлопців, що були недалеко одержало жахливі рани.

СТРАШНЕ ЖИТТЯ. В домі божевільних в Родер у Франції перебуває жовнір, що в часі атаки збожеволів і втратив мову і память. Нещасливий той чоловік не памятає навіть як називається, сидить вічно понурий і має дико викривлену твар. А тимчасом до нього приїздять тисячі осіб, мами, сестри, жінки й брати і сподіються в нім найти свойого сина, брата або мужа що не вернув з війни. Усі пізнають в нім свого і не пізнають — бо він страшно вихудів і лице має дике. А останно приїхав був якийсь фармер з Канади і його жінка пізнала в жовнірові свого сина. Хотіли забрати його з собою, але міністер війни не згодився. І так коротає свій вік той нещасливий.

СТРАШНА КАТАСТРОФА. На днях сталася у Франції, в місті Стант-Етієн жахлива катастрофа. В копальні вибух вогонь, а коли його почали гасити, осунулася земля, перевала рури, що допроваджували воздух під землю і засипала 48 гірняків. В тому числі є 11 людий, що приїхали недавно з Польщі, незнати тільки, чи з наших сторін.

ТО РАЗ ЇЗДА. Найбільшу швидкість в їзді самоходом осягнув Анґлієць Кеч, що в годині зробив 334 кільометри дороги. Товариш Кеча, що хотів з ним переганятися, перевернувся кілька разів з самоходом і згинув. Яка це швидкість пізнаємо, коли уявимо собі, що цей панок переїхав би зі Львова до Станиславова за пів години, підчас як постійний поїзд іде цею дорогою 4 і пів години.

БУРЯ. Над цілою західною Польщею шаліла кілька днів тому страшна буря з громами. Вона перейшла понад Краків, Варшаву і Шлеськ і наробила просто необчислимі шкоди. Жертв в людях нараховують досі до 50. Буря понищила ряд фабрик, домів а яка була її сила — то свідоцтвом цього є повиривані 200 літні дуби в Познані, Варшаві і Любліні. Громи запалили 20 сіл.

ХОТІВ БАВИТИСЯ. Андрій Черніцкий зі села Вірочко пов. Перемишль найшов десь ручний ґранат і сховав до кишені. В дома зачав крутити шрубки, товчи ним і аж тоді перестав, — як з цього дива показався дим. Перестрашений кинув ґранат а тоді той вибух. Одначе жалуючи дурного хлопчиска та хотячи його чогось навчити вибив тільки вікна в хаті і пірвав стіну.

ЧИ МАЮТЬ ПРАВО? Громадяни села Вірко, пов. Перемишль, жалуються, що польські „матечкі,“ які в них мають „ochronkę“ тероризують малих дітей, забороняючи їм співати українських пісень. Цікаво від коли ці „матечки“ і в імя яких Христових засад мають право до наших дітий?

ПІДПАЛИВ ТІТКУ. Проць Романів з села Дзібулки пов. Жовква був від якогось часу дуже недобрий на свою тітку. Він поводився дуже погано, а тітка — старша жінка — і картала його вічно і братів Проця намовляла, щоб таки взялися до свого братчика, бо инакше з нього нічо не буде. Досить мав вкінці того Проць тай одної ночі підпалив тітчину хату. А як тітка вискочила з вогню, то ще й побив її. Та пімста не вдалася. Згорів тільки дякуючи добрим сусідам дах, а Проць поманджав до Іванової хати, де його певно трохи направлять.

ПАРУБКИ ГУЛЯЮТЬ... В Вишатичах пов. Перемишль почав в ночи Вівчар Іван сварку з Степаном Ґелтикою. Двох других парубків Андрій Урбан і Франц Плетар кинулися розділяти закукурічених забіяк — а тоді „приятель“ котрогось з тамтих Жовдак, що стояв за стодолою почав стріляти до них з револьвера. І прийшло смутне закінчення: Урбан поцілений в груди згинув, Плетар дістав кулю в лопатку та пішов до шпиталю а войовничий Жолдак пішов за кратки, де буде дожидати суду.

ПОЧИНАЄТЬСЯ! Користають люди з того, що горячо і що вода недалеко і купаються. Але що не всі на себе уважають — то ось вже наслідки легковаження глубокої води: в Ліському повіті утопилося двоє дітий, одно дволітнє, друге шестилітне і 22-літна дівчина підчас купелі. Також в Перемишлі на Сяні втопився підчас купелі хлопець, а в Сільци п. Перемишль утопився уч. VII кл. Коваль. Отже уважати..

ЗЛОДІЇ ХОЧУТЬ ДІЄТ. Відкись довідалися варшавські злодії, що в соймовій касі є 250 тисяч золотих, призначених на пенсії для послів і захотіли собі виплатити відповідну суму. Отже в ніч перед 1. липнем почали розбирати стелю, маючи намір тою дорогою дістатися до гроший. Але скінчилося лише на охоті і смаку: сторожа почула рух і злодії драпнули. Останно арештувала поліція сторожа сойму Касщака і той признався, що вім хотів взяти собі „трошки“ гроший.

ЧУДО. Французькі часописи розписуються про пригоду Карла Діфресна, що провадив поїзд на лінії Париж—Марсель. У того чоловіка померла недавно на сухоти горла жінка, яку він дуже любив. Вмираючи жінка передала свому чоловікови медалик, що його була одержала від мужа ще нареченою і просила, щоб він з ним ніколи не розстався. Діфресн приобіцяв носити медалик, але великої ваги до цього не привязував. Аж якось веде знов Діфресн в темну ніч поїзд. Нагло бачить на шинах світляну постать, що загородила шлях руками і чує голос: „Стій!“ Машиніст протер очі але постать дальше стоїть. І тоді затримує поїзд. І щож показується? На кільканайцять метрів перед льокомотивою річка Ґрань знищила міст і поїзд бувби напевно полетів в воду. А так світляна постать, дуже подібна до постаті з медалика вратувала і йому і богатьом людям життє.

НОВІ КНИЖКИ.

Інж. Віктор Воробець: **Про плекання та годівлю домашної птиці.** Бібліотека „Сільського Господаря“ ч. 20. Львів 1928, ст. 87 (з 49 малюнками в тексті). Ціна 2 зл. — Дуже цінною книжкою обдарувало Тов. „Сільський Господар“ наше селянство. Автор в незвичайно приступній спосіб представив в цій книжці поступову, новітню годівлю домашної птиці і дробу, починаючи від поучення, як розпочинати годівлю домашної птиці, аж до поучення, як орґанізувати кооперативний збут яєць. Все тут знайдете, як бажаєте справді по новітньому вести цю годівлю і з того мати можливо найбільший прибуток. Инші народи, як Німці і Чехи, цю галузь сільського господарства поставили дуже високо і тягнуть з неї великі зиски. На жаль, у нас годівля дробу занедбана, ведеться її так, як наші пра-пра-діди вели. Тому і великого зиску нема у нас з дробу. А легко то розвести годівлю дробу, бо вона не вимагає ні великого основного капіталу, ні вкладу в будинки, а також оборотових фондів на прокормлення дробу потрібно небогато. Можливе, що коли у нас дотепер не ведено цю годівлю так як треба, то завинив тут брак відповідного підручника. Тому належиться заслужена подяка авторови за цю книжку‘ яка повинна знайтися в кождій селянській хаті. Ідучи за еї вказівками кождий господар і господиня повинні на своїм господарстві розпочати поступову годівлю курий як найскорше.

Переписка редакції: *Вп. Б. Закл. Золочів:* Справа вакацій закарпатської молоді поділала на Чехів як червона плахта на бика. Львівський чеський конзулят зажадав в нашій Адм. 4 прим. „Укр. Гол.“, де була поміщена відозва, а чеська поліція в Ужгороді, як нам пишуть, вже мишкує. Супроти того справа цих вакацій безнадійна, бо люди бояться репресій. Справу треба підготовити цего року так, щоб її взяли в руки незалежні люди на Закарпаттю. Вас просимо о поміч.

КОНКУРС. Виділ Товариства „Бурса св. О. Николая“ в Перемишлі оголошує конкурс на приняття ґімназіяльних учеників до бурси зглядно до „Ґімназійного Інститута“ на шк. р. 1928|29. Місячна оплата в Інституті з інституцьким харчем виносить 90 золот., з бурсацьким (оскільки будуть вільні місця) 75 зол. платні з гори, натомість місячна оплата в бурсі виносить 65 зол. платна так само з гори. На початку шкільного року оплата на інвентар виносить в Інституті одноразово 30 зол. а в бурсі одноразово 25 зол. платна при вступі. Бувші вихованки мають поновно внести подання. Залягаючі з оплатою не будуть приняті. Подання з долученою карткою на відповідь належить вносити по конець липня ц. р. до: Управи „Українського Ґім. Інститута“ в Перемишлі, вул. Баштова ч. 34. На случай приняття Виділ повідомить об цім петента.

Перемишль, дня 9. липня 1928.

Виділ Тов. „Бурса св. о. Николая“ в Перемишлі.

Надіслане

Товариство „Жіночий Кружок“ в Коломиї повідомляє отсим, що принимає зголошення до дівочої бурси на рік шк. 1928|29 за місячною оплатою 60 зл. Оплату принимається евентуально в харчах. Просимо зголошуватися до 15. серпня найдальше, бо число учениць ограничене. Зголошення приймає М. Мельникова Коломия, вулиця Костюшки ч. 34а.

Вп. паням і панам, які ласкаві були взяти участь в устроєню фестину на Замкові Горі дня 17. VI. ц. р. — хорові з Бушкович, діточкам з Бушкович і Бушковичок, що своїми гарними піснями і ґімнастичними вправами причинились до уріжнороднення фестинової забави, складаємо щиру подяку. — Комітет.

Господаря старшого віком, до веденя малої господарки шукається сейчас. Зголошення до Адм. „Укр. Гол.“

Прийму хлопця до столярської науки. Зголошення Перемишль, Вовче ч. 115 Іван Доротяк.

Концiпiєнт з практикою, доктор прав, шукає посади сейчас. Зголошення до Адміністрації.

Канцелярія філії УКТОНІ міститься в домі „Віри“, де треба звертатися у всіх інвалідських справах.

Видавець і відвічальний редактор: Степан Навроцький

З друкарні Кнолера і Сина в Перемишлі.